

**R. P. Ildephonsi Peñafiel E' Societate Jesu, Quondam In
Cusquensi Collegio Sacrae Theologiae Primarij
Antecessoris ... Theologia Scholastica Naturalis**

Peñafiel, Alonso

Lugduni, M.DC.LXXIIX.

4. Secundum argumentum principale ponitur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95892](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95892)

bene: Deus est ens: ergo accidens, & substantia: ergo nulla est solutio. Item quia definitum non dicitur præcise à definitione. Præterea, quia quidquid convenit definitioni, convenit essentialiter definito; sed ens præcise dicitur ab inferioribus simpliciter, & absolute, ut supra late demonstratum manet, & in sententia adversariorum saltem secundum quid. Et ex alio capite non convenit enti, quod convenit accidenti, & substantiæ, quia accidenti, & substantiæ convenit esse ens per se, & in alio, enti autem minime convenit; alias oppositæ rationes eidem convenirent: ergo non se habent ut definitio, & definitum.

SVBSECTIO IV.

Secundum argumentum principale ponitur.

³⁶ **O** Via illud includitur actu sive confuso, sive expresse in aliquo obiecto metaphysico, quod est talis conditionis, ut sine illo tale obiectum ut terminans illam cognitionem non possit reperiri neque salvari, sed obiectum huius cognitionis ens, perfecte salvatur sine substantia, & accidenti: ergo in ente neque confuso, neque expresse actu includuntur substantia, & accidens. Maior, (præterquam quod est expressa sententia adversariorum) sic demonstratur: Ideo homo includit actu animalitatem, & rationalitatem confuso, quia homo ut est obiectum huius cognitionis actualis non potest nec reperiri, nec salvari sine animalitate, & rationalitate in confuso, & hoc obiectum persona, ut diximus, quatenus terminat cognitionem illius, determinate actu, non expresse, sed confuso continet naturam intellectualem, quia persona ut sic nullomodo potest nec reperiri, nec salvari sine natura intellectuali, & contra vero animal, cum non contineat actu nec expresse, nec confuso rationale, potest salvari, & reperiri perfecte sine rationalitate in equo. Et ratio à priori est: quia continentia actualis alicuius quatenus talis, pertinet ad constitutionem alicuius eo modo, quo fuerit continentia actualis, ut in homine continetur actu personalitas, quia hominem constituit actu in esse personæ, quod non habet humanitas, & humanitas datur actualiter in homine, quia constituit hominem in esse hominis formaliter; & albedo datur actualiter in Cygno, quia constituit illum actu album formaliter; sed res quatenus taliter in suo esse constituitur, & taliter constituta significatur, non potest reperiri, nec salvari sine suo constitutivo actuali: ergo sine illo, quod actu reperitur, & continetur in aliquo, si ut sic significetur, non potest salvari, nec reperiri illud ut v. g. divinitas, quia quatenus divinitas est, includit independentiam, non potest salvari sine illa. E contra verò ideo colligimus non contineri filiationem in divinitate actu essentialiter, quia reperitur, & salvatur sine illa essentialiter in Patre, & cognoscitur evidenter per metaphysicam sine filiatione.

³⁷ Minor præcipua sic probatur, quia ens ut est potens ad existendum proprie, & realiter optime reperitur, & perfecte terminando cognitionem potentis existere proprie, & vere, & distincte absolute à nihilo, & à chimæra, salvatur in substantia, v. g. divina sine accidente, & in creatura salvatur simpliciter proprie, & vere, v. g. in Angelo potentia ad existendum vere, & realiter quatenus

distinguitur à nihilo, & à chimæra sine ratione independentiæ, & increati; & in accidente reperitur illa potentia vere, & realiter, & proprie sine perfectitate, & sine independentia Dei; nam accidens ut distinguitur à Deo, & à substantia ut sic, habet potentiam ad existendum vere, & realiter sine aliqua metaphora; nam vere, & realiter ad terminandam veram actionem Dei, habet potentiam extrahentem illud ab statu possibilitatis ad actualitatem veram, & realem, per quam ut ens creatum vere, & realiter opponitur nihilo, & chimæra, & in prima demonstratione metaphysica, ubi agitur de essentia in communi, & de attributis in communi rei, & potentis vere, & realiter existere reperitur, & salvatur hoc obiectum ens nulla facta mentione de accidente, & substantia, de Deo, & creaturis.

Item, quia illud, quod non dependet essentialiter ab aliquo, nec connectitur cum illo essentialiter; potest salvari sine illo; sed ens non dependet essentialiter, nec connectitur cum inalienitate, vel perfectitate: ergo sine illis salvari potest. Maior est evidens, ut supra demonstratum manet. Minor sic probatur. Ratio, quæ indifferens est ad multa, & multis oppositis communicatur, non dependet ab illis, nec connectitur necessario actu cum illis, ut videre est in substantia ut sic, quæ licet transcendat ultimas rerum differentias, nec connectitur necessario, nec dependet ab illis, ita ut non possit cognosci sine illis, siquidem in hac cognitione: substantia est ens per se; ibi proprie cognoscitur sine inferioribus; & animal nullam habet connexionem necessariam actualem cum rationali, vel irrationali, & ideo cognoscitur præcise antequam fiat universale animal sine inferioribus, & realiter simpliciter datur animal in equo sine rationali, & in homine sine irrationali. Et ratio evidens est, quia ratio communis, & indifferens potest communicari oppositis, v. g. rationali, & irrationali, sed si dependeret, & necessario connecteretur cum aliquo oppositorum, non posset contrahi, nec habere actualem, & necessariam connexionem cum alio opposito, v. g. quia materia prima est indifferens ad formam rationalem, & irrationalem, non habet dependentiam essentialem, & necessariam actualem connexionem cum aliqua illarum, quia alteri non communicaretur. Quod patet evidenter. Nam quando materia prima actu est informata anima rationali pro ut sic, non potest communicari irrationali. Patet clarius in aere: Ideo enim aer nullam habet actualem dependentiam essentialem, aut connexionem cum luce, aut cum tenebris, quia est indifferens tam ad lucem quam ad tenebras; præsertim quia opposita pugnant circa idem subiectum, & ex natura sua petit unum oppositum expellere aliud ex eodem subiecto, sed illa ratio indifferens ad opposita est illud subiectum, circa quod pugnant illa opposita: ergo non possunt compati in illo. Tunc sic: ens non solum quoad nomen, quia iam esset æquivocum, sed etiam quoad obiectum nominis quatenus dicit non repugnantiam ad existendum, communicatur indifferenter Deo, & creaturis, accidenti, & substantiæ, quæ habent inter se oppositionem contradictoriam mediatam: ergo potest salvari, & reperiri sine illa, vel altera differentia illarum. Unde actu non continet aliquam illarum. Vide alia argumenta à nobis adducta disp. 3. q. 5. pro nostra conclusione.

Declaratur amplius hoc, quia tunc obiectum alicuius

Quaest. VII. Quomodo contineat, &c. 183

alicuius cognitionis includit actu aliquid, quando significatio illius cognitionis prope terminatur ad illud, non potest salvari sine illo, quod includitur in obiecto ipsius; sed significatio cognitionis entis salvari in accidente sine substantia, & in substantia sine accidente: ergo neque includit obiectum illius cognitionis, aut accidens, aut substantiam actu. Maior est certa, ut patet ex exemplis adductis in notabili. Et ratio a priori est, quia cognitio non potest salvari quando est adaequata obiecto, sine eo, quod datur in suo obiecto, quia tota, & adaequate est representatio illius. Unde si ipsa representatio non potest reperiri sine aliquo existente in obiecto, signum evidens est, nec ipsam cognitionem, de cuius essentia est representatio, posse salvari; evidens enim est ex parte obiecti id, sine quo salvari non potest representatio, esse actuale obiectum representationis.

Ex quo sequitur evidenter esse actualiter contentum in obiecto illius, quia representatio adaequatur cum suo obiecto in eo quod obiectum illius est, & terminat formaliter ipsam cognitionem; sed aliquid, quod actu est in obiecto, sive confuso, sive expresse, non representaretur in ipsa cognitione; & ipsa cognitio posset salvari sine illo actu contento, primo non adaequaretur cum illo, & simul adaequaretur cum ipso, secundo; non representaret, & representaret simul illud; representaret, ut iam supponimus, non representaret, siquidem sine illo obiecto non representato in se salvaretur representatio, sed salvari sine obiecto in se representato, est salvari sine representatione illius: ergo iam idem sine seipso salvaretur; quod est impossibile, quia idem non potest esse sine se ipso: ergo cognitio, quae est idem quod representatio obiecti, non potest salvari sine representatione eiusdem.

Minor praecipua sic probatur, quia quando cognoscitur substantia, cognoscitur entitas per se quatenus opposita nihilo; ubi entitas simpliciter quatenus entitas est, cognoscitur ab illa cognitione, & nihilominus in illa substantia non datur ratio accidentis: ergo cognitio substantiae quatenus terminatur ad ipsam substantiam secundum se, cognoscitur ut entitas vera, non cognitio accidentis, & idem est de accidenti, ubi non cognoscitur substantia: ergo significatio entis salvari in substantia sine accidenti, quod patet manifeste in Deo, ubi cognoscitur perfectissima ratio entis sine substantia.

Confirmatur, quia inferiora entis non sunt de conceptu essentiali entis: sed illud, quod non est de conceptu essentiali alicuius, non includitur actualiter in illo quidditative, & metaphysice, sive clare, sive confuso: ergo inferiora entis nullo modo includuntur actualiter in ente. Maiorem supra probavi latissime, dum egi de praecisione entis. Et ratio eius est, quia quando potest dari aliquis conceptus sine alio, non potest includere illum quidditative, & metaphysice actu; quo enim alio argumento (dicant adversarii,) esset convincendus, qui diceret Petreitatem esse de essentiali conceptu hominis; nisi quia homo existit in Ioanne, ubi non est Petreitas: ergo quocumque aliquid conceptus potest esse, & salvari sine alio, non includit actualiter, & quidditative illum, sine quo potest esse; sed ens potest esse sine perfectitate in accidente: ergo perfectitas non est de conceptu essentiali entis: & idem argu-

mentum fieri potest de inalietate, & alijs inferioribus entis: ergo inferiora entis non sunt de conceptu essentiali illius. Minor praecipua constat ex notabilibus. Nam ideo animal non includit actualiter, sive confuso, sive expresse rationale, & irrationale; quia non sunt de conceptu essentiali animalis; sed inferiora entis non sunt de conceptu essentiali illius: ergo non includit illa actualiter.

Et si aliquis dicat, quod etiam animal includit actualiter sua inferiora confuso: ergo etiam ens includet sua.

Primo est hoc falsissimum, ut videre est ex demonstrationibus, quas fecimus contra huiusmodi modum loquendi in *Logica*, tractatu de genere, ubi efficaciter probatum est genus non includere actu sive confuso, sive expresse sua inferiora. Videantur ibi dicta, illis enim supersecedo, ne actum agatur.

Secundo, non soluit argumentum hac solutione, neque est contra finem quaestionis, quia nostrum intentum in ea, & praecedenti est probare, ens esse simpliciter praecisum a suis inferioribus, & unum simpliciter, sicut est unum, & praecisum animal, & quodlibet aliud genus, quod adversarii libenter fatentur, & patet manifeste. Quia vel ens est simpliciter praecisum; etiam si includat actualiter sua inferiora, vel nullum genus erit simpliciter praecisum; sed hoc secundum est absurdum: ergo licet ens includat actualiter sua inferiora, poterit esse simpliciter praecisum. Probatur Maior. Ideo ens non esset simpliciter praecisum, quia includeret actu sua inferiora; sed omne genus iuxta responsum datam includit actualiter sua inferiora: ergo nullum genus esset simpliciter praecisum: ergo ut hoc non dicatur, dicendum est, vel quod ens est simpliciter praecisum etiam si includat actualiter sua inferiora; vel quod genus non includit actualiter sua inferiora; ergo neque ens illa includit actualiter. Patet ultima consequentia. Ideo genus non continet, nec includit actualiter sua inferiora, quia inferiora illius non sunt de conceptu essentiali generis; sed inferiora entis non sunt de conceptu essentiali entis: ergo ens non continet illa actualiter.

Confirmatur iterum, diverso modo convenit enti perfectitas, & aptitudo ad existendum; sed aptitudo ad existendum convenit enti actualiter: ergo perfectitas non convenit actualiter enti. Maior est evidens, quia enti in quocumque statu convenit aptitudo ad existendum; sed non convenit illi perfectitas in quocumque statu: ergo diverso modo convenit enti aptitudo ad existendum, ac convenit illi perfectitas. Minor praecipua etiam est evidens, quia enti convenit actualiter, & essentialiter id, per quod distinguitur a nihilo; sed a nihilo distinguitur per aptitudinem ad existendum: ergo aptitudo ad existendum convenit actualiter, & essentialiter. Prima consequentia patet. Ideo ens includit actualiter aptitudinem ad existendum realiter, quia in quocumque statu sit ens reale, habet aptitudinem ad existendum realiter. Vel dicant adversarii, quo alio argumento esset convincendus, qui diceret, ens non includere actualiter aptitudinem ad existendum realiter, nisi quia semper illam includit ens in quocumque statu. Vel si aliquis protervus diceret, quod ens reale convenit chimera, & quod chimera non habet aptitudinem ad existendum realiter.

realiter; ita esset convincendus. Aptitudo ad existendum realiter convenit enti actualiter, & essentiali; sed chimæra non habet aptitudinem ad existendum realiter; ergo chimæra non est ens reale; quia implicat, quod sit aliquid ens reale, sine illo, quod actualiter, & essentialiter includit. Tunc sic argumentor: ens reale datur in substantia sine inaleitate, & in accidente sine perfectitate; ergo inaleitas, nec perfectitas non est de conceptu essentiali entis, nec illam includit actualiter, & essentialiter.

46 Et si dicas, quod inaleitas non est de conceptu entis, quod est in substantia, sed est de conceptu entis, quod est in accidente.

47 E contra est, quia etiam qui diceret ens reale esse in chimæra, posset dicere, quod aptitudo ad existendum realiter est de conceptu essentiali entis realis, quod datur in ente existente realiter, & quod non est de conceptu essentiali entis realis, quod datur in chimæra, quia illud prædicatum limitatur à subiecto iuxta propriam naturam subiecti; sed ex eo omnes Doctores colligunt evidentem in chimæra non esse ens reale, quia non est in illo aptitudo ad existendum realiter, quia nulla res potest dari sine sua essentia: ergo similiter colligitur evidenter, vel quod perfectitas non sit de conceptu essentiali entis realis, quandoquidem ens reale reperitur in accidente sine perfectitate, vel quod accidens non est ens reale, quia non habet in se perfectitatem, quæ est de conceptu essentiali entis realis.

SVBSECTIO V.

Vltimum argumentum ponitur.

48 Si illi modi continerentur actu in ente velut rationes constituentes ens continerentur, vel ut dividentes illud: Non primum; quia impossibile est, vnum ut vnum modis, seu differentijs oppositis constitui; sed ens est vnum simpliciter præcisum, ut supra probavimus; ergo. Item, quia illud, quod est prius alio, non potest constitui ab illo, respectu cuius est prius, prius enim non dependet à posteriori; & in constitutivis datur circulus vitiosus; nam quod constituit ut prius, vere constituit posterior; ergo si iterum posterius constituit prius, de primo ad vltimum idem à se ipso constitueretur; sed ens est prius modis per se, & in alio, nam isti modi sunt entia: ergo non constituitur illis. Minor sic probatur, quia quod est vniuersalius respectu particularis, est prius particulari; sed ens est vniuersalius respectu perfectitatis, & inaleitatis; nam illud est vniuersalius, quod multis communicatur, id est, illi particulari, & alijs; sed ens communicatur perfectitati, & inaleitati, & cui convenit inaleitas, convenit esse ens, & idem est de perfectitate: ergo ens est illis vniuersalius.

49 Nec etiam potest dici secundum; quia iam ille conceptus entis actu esset divisus in duos, & ita ille conceptus non esset vnus, cuius oppositum supra probavimus. Et nunc vergetur. Interrogando, quid sit actu includere illos duos modos: Aut enim est, quod in re ipsa, communis ille conceptus entis actu includat in rebus illis, in quibus existit, illos modos: Aut est, quod in ente, seu in conceptu illo obiectivo ut præcisè terminante talem conceptum formalem, includantur actu illi modi oppositi: Primum horum est verum: sed

non est ad rem; quia hic conceptus obiectivus consideratur ut præcisus, & adequatus conceptui formali entis ut sic, & non secundum totam realitatem, quam in re habet in omnibus inferioribus, hoc enim modo conceptus entis nec præcisus esse potest, neque vnus, cum includat actu totum id, quod ad distinctionem omnium generum, & conceptuum est. Nec proprie, ac vere dici potest conceptus entis ut sic, sed potius plures conceptus omnium entium secundum totas realitates eorum, à quibus conceptus præcisus entis, re ipsa non distinguitur. Et sicut non valet bene: Homo ut sic includit actu Petrum, & Paulum, quia conceptus obiectivus hominis prout in re ipsa existit, realiter ipsa individua includit; imo non est aliud præter illa; nec magis distinguitur in re homo à suis individuis, quam ens à substantia, & accidente; valde autem improprie propter hanc causam dicitur hoc: ergo similiter falsum dicemus, esse accidens, & substantiam actu in ente ut sic propter illam identitatem realem.

Loquendo autem de conceptu entis præciso in se alio sensu, qui magis est ad rem, falsum est dicere, includere actu modos oppositos inferiorum generum, quia ut sic solum includit id, quod representatur per conceptum formalem eius; sed per illum non representantur hi modi, neque expresse, ut patet, neque confuse, ut supra primo argumento, & confirmatione vltima demonstravimus. Et etiam, quia intellectus ut sic concipiens nihil horum percipit, ut ex dictis, & ex ipsa experientia patet; non enim alia ratione homo dicitur non includere actu individua; sed potentia tantum, nisi quia ut representatur per conceptum formalem præcisum hominis, non considerantur in illo aliqua individua; sed solum ratio hominis.

Vergetur amplius, si ens contineret actu substantiam, & accidens, hoc nomen ens simul significat, & accidens, & substantiam: sed hoc est falsum: ergo. Maior est evidens, quia hoc nomen significat ens, & quidquid actu continet ens; (sicut hoc nomen homo significat hominem, & quidquid actu continet ille;) sed actu continet substantiam, & accidens: ergo. Minor sic probatur, quia sicut voces exprimunt conceptus formales entis; ita etiam immediate significant obiecta, quæ per huiusmodi conceptus immediate representantur; nam in tantum deserviunt ad exprimendos conceptus, in quantum illud ipsum, quod conceptus naturaliter representant, voces ex impositione significant; & ideo vox interdum in communi imponitur, quia conceptus, quem exprimit, communis etiam est: ergo illud etiam, quod est immediatum obiectum formalis conceptus, est mediatum significatum vocis adæquate illi conceptui, huiusmodi autem est hoc ens respectu conceptus formalis, (ens dico in communi.)

Quod sic amplius declaratur. Quia hæc vox 52 ens ita significat plura, ut ex vnica, & prima impositione illa omnia comprehendat: ergo signum est non significare illa immediate, sed medio aliquo conceptu obiectivo communi omnibus illis. Antecedens patet ex differentia inter significationem huius vocis, & aliarum, quæ per solam proportionalitatem, vel extrinsecam habitudinem ad vnum analogam sunt; nam in cæteris semper vox ex primæva impositione significat vnum tantum; postea vero per metaphoram aliquam

translata